

COL·LEGI OFICIAL
DE TREBALL SOCIAL
DE CATALUNYA

Taula Rodona
**"Dret a
l'empadronament.
Una mirada des del
Treball Social"**
Idees clau de la sessió

Introducció

El 21 de setembre de 2021, les Comissions de Serveis Socials Bàsics, Salut, Migracions i Interculturalitat, Habitatge i Infància del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (TSCAT), varen organitzar la Taula Rodona "**Dret a l'empadronament. Una mirada des del Treball Social**", a la Sala Maria Aurèlia Capmany del Pati Llimona, amb retransmissió en directe a través del canal de Youtube del TSCAT, amb el següent programa:

16:30h. Inauguració institucional

- **Conchita Peña**, degana del TSCAT
- **Anabel Rodríguez Basanta**, Cap del Departament de Drets de Ciutadania, Ajuntament de Barcelona
- **Josep Maria Forné i Febrer**, director general de Serveis Socials, Generalitat de Catalunya

16:45h. Presentació a càrrec de **Cecilia Roig**, membre de la Comissió de Serveis Socials Bàsics del TSCAT

16:55h. PRIMERA PART: Dret a l'empadronament segons normativa i situació actual

- **Eva Abellan Costa**, presidenta del Fòrum de Síndics i Síndiques, Defensors i Defensores Locals de Catalunya, a més de com a Síndica de greuges de Sabadell
- **Harun Zerbo**: Comunitat Negre Africana i Afrodescendents de Catalunya
- **Angélica Changue Sicaya**: treballadora social de municipi mitjà

Torn de preguntes

18h. Descans

18:05h. SEGONA PART: Experiència dels Ajuntaments

- **Encarna Medel**, coordinadora de l'Àmbit de Política Social, Àrea de Serveis a les persones (Ajuntament de Rubí)
- **Jesús Ladrón de Guevara**, cap del Departament de Població i Processos Electorals de la Direcció de Serveis de la Secretaria General, i **Patrici Hernández**, cap de Departament de Gestió de Recursos Socials Bàsics de l'Institut Municipal de Serveis Socials (Ajuntament de Barcelona)

Torn de preguntes

19:30h. Tancament a càrrec d'Estefania Gijón, membre de la Comissió d'Infància i Família del TSCAT

Es pot visualitzar l'acte sencer a: <https://www.youtube.com/watch?v=E3CdmZswKQs>

1. Marc jurídic

El dret a ser empadronat, sigui en domicili fixe o sense domicili fix (en situacions d'ocupació, infrahabitatge o sense llar), és un dret de tothom que viu a un municipi.

El padró municipal, d'acord amb la normativa, és un registre administratiu. Permet comptabilitzar i situar les persones que viuen habitualment al municipi. Els certificats que s'emeten per l'administració, de conformitat amb les dades que consten al padró, tenen la consideració de documents públics. El padró és un instrument de l'administració per a la planificació de serveis i polítiques públiques i confereix a la persona el caràcter de veí o veïna del municipi.

La llei indica que:

- L'empadronament s'ha de garantir a tota la ciutadania que viu a un municipi, amb diligència i cura.
- La ciutadania té el dret i l'obligació d'empadronar-se al lloc a on viu.

En altres paraules, la persona té un dret subjectiu i una obligació a ser inscrit si compleix els requisits legals. Per fer el tràmit, és necessari el document acreditatiu de la identitat, encara que estigui caducat i s'ha de demostrar l'habitualitat al domicili.

No poder exercir el dret a l'empadronament per raons estructurals del sistema (com és la disparitat de criteris dels diferents ajuntaments en l'aplicació del tràmit administratiu), comporta vulneració dels drets i manca d'equitat territorial.

La manca de resposta de l'administració a la sol·licitud en el termini de tres mesos dona lloc, a més d'un cas de mala administració, al silenci administratiu positiu, que

suposa l'obligació de l'administració a fer la inscripció d'aquell veí o veïna en el padró d'ofici; si no ho fa, es pot exigir a través de l'actuació del Síndic o la Síndica de Greuges municipal o a través del contenciós administratiu.

La interconnexió del dret a ser empadronat/da amb altres drets de les persones.

El dret a ser inscrit en el padró actua com un metadret i és (o hauria de ser) universal per a tothom, ja que aquest registre administratiu és clau per garantir l'accés de la ciutadania a:

- La condició de veí/veïna, ciutadà/ciutadana, condició indispensable per exercir els drets de ciutadania bàsics, com el dret a vot a les eleccions municipals.
- i al sistema de serveis i prestacions de salut, serveis socials bàsics i especialitzats, habitatge, escolarització, subministraments energètics, arrelament.

De la mateixa manera que pot actuar com a porta d'accés a poder gaudir (o no) d'un altre conjunt de drets. La seva vulneració pot suposar la conculcació d'altres drets associats, fins i tot constitucionals i inclús sotmesos a la protecció del recurs d'empara davant del Tribunal Constitucional. D'aquí l'extraordinària rellevància de l'aparentment modest acte administratiu d'inscripció (o de denegació de la inscripció) al padró.

Existeix nombrosa normativa que reconeix determinats drets i deures de la ciutadania, en funció del seu empadronament a un determinat municipi i passar a tenir la condició de veí/veïna. Cal fer notar que es tracta de drets i deures i, de nou, fer esment a què es tracta d'un factor clau per a la inclusió o l'exclusió social.

2. Experiències de bones pràctiques municipals

Diversitat de criteris municipals, confusions sobre la funció del padró

Hi ha diversitat de criteris municipals en l'aplicació del dret al padró per una diferent interpretació de la normativa vigent. Per la importància que el fet d'estar o no empadronat allà on vius, i tal i com es feia esment a l'apartat anterior, és necessari i urgent unificar els criteris per a la gestió de l'empadronament.

Aquesta diversitat de criteris afecta de forma especial a les persones immigrants, ja que per a elles, a més del què ja s'ha esmentat anteriorment, l'empadronament i el període de residència és requisit indispensable per a regularitzar la seva situació administrativa i evitar situacions de desigualtat, discriminació i/o exclusió.

Dues bones pràctiques municipals: l'Ajuntament de Rubí i l'Ajuntament de Barcelona

Com a exemples de bona pràctica trobem els Ajuntaments de Barcelona i Rubí, municipis que han trobat el format per fer possible el dret de l'empadronament en les seves diverses modalitats.

En el cas de Rubí, la ciutat és considerada un referent en la construcció d'un model d'atenció que garanteix al màxim els drets de les persones. El dret a l'empadronament és aplicat a partir d'un diàleg previ entre agents polítics, tècnics i ciutadania. El model rubinenc alhora és fruit d'un intens treball tècnic entre diferents serveis municipals: Habitatge, Serveis Socials, Ciutadania, Oficina d'Atenció a la Ciutadania, Padró i Policia Local.

En el cas de Barcelona la voluntat del consistori i dels tècnics municipals per implementar la llei i els seus decrets ha estat una aposta ferma i constant, que ha possibilitat anar avançant en la garantia del dret.

En tot dos territoris, s'està treballant de forma contínua per millorar tant l'accés com la superació dels obstacles detectats, avançant en propostes consensuades per garantir el dret a l'empadronament, tenint presents els col·lectius més vulnerables.

3. Les associacions en defensa dels drets fonamentals, treballant pel dret al padró

Les associacions que treballen per a la defensa dels drets fonamentals de les persones nouvingudes, com l'Associació Comunitat negra i Africana i Afrodescendents de Catalunya, posen de manifest la necessitat d'adaptar el procediment d'empadronament per a aquelles persones que no tenen accés a les noves tecnologies, analfabetes o amb barrera idiomàtica, així com la necessitat d'acompanyar a les persones en tot el procés de l'empadronament.

Els obstacles que es troben moltes persones a l'hora d'empadronar-se dona lloc a situacions d'abús i inclús de màfies que en treuen benefici.

És per aquest motiu que les associacions reclamen incorporar professionals tals com mediadors, traductors o intèrprets per donar suport en les gestions, sobretot als col·lectius més vulnerables i demanen que els Ajuntaments siguin diligents en l'aplicació de la normativa, amb la major celeritat i proximitat a les persones migrades.

4. El dret al padró, una mirada des del treball social

La vulneració al dret a Padró, tant en l'accés com per la pèrdua d'aquest, és quelcom amb el què ens-podem trobar tots, que pot succeir en les diferents etapes del cicle vital, per diferents circumstàncies i que té conseqüències diverses.

En la nostra pràctica professional algunes de les conseqüències que observem tenen a veure amb la possibilitat d'accedir o no a drets socials o la pèrdua de drets ja adquirits, és a dir, l'accés i/o continuïtat de serveis, recursos i prestacions públiques o privades com les que depenen de la Cartera de Recursos de la Llei per l'Autonomia Personal i l'Atenció a la Dependència (LAPAD), la Renda Garantida de Ciutadania (RGC) o l'Ingrés Mínim Vital (IMV), la Renta Activa d'Inserció (RAI), serveis i prestacions del Servei d'ocupació de Catalunya (SOC), la targeta sanitària, l'escolarització, múltiples problemàtiques amb l'habitatge -ja sigui en l'accés a habitatge com a ajuts per al pagament del mateix; obstacles en la renovació dels permisos de residència i treball o dificultats per a la reagrupació familiar.

No estar empadronats en el municipi on es viu dona lloc a què persones i famílies cerquin altres municipis on empadronar-se, generant registres administratius que no s'ajusten a la realitat, dificultant o impossibilitant l'accés a recursos i serveis de proximitat que suposa dificultats per a formar part de la comunitat i crear xarxa.

Davant d'aquesta realitat els i les treballadores socials hem de ser diligents i, en la nostra pràctica diària, informar a tots els veïns i veïnes sobre el dret a l'empadronament i acompanyar en l'exercici del dret.

En el cas de que es vulneri el dret allà on treballem o vivim, hem de poder actuar de manera col·lectiva amb tots els agents implicats per a aconseguir que es reconegui. De no ser així, també tenim la responsabilitat de dur a terme accions de denúncia com notificar-ho a les Sindicatures Locals.

5. Enllaços d'interès

Normativa

Resolució de 29 d'abril de 2020, de la Subsecretaria, per la que es publica la Resolució de 17 de febrer de 2020, de la Presidència de l'Institut Nacional d'Estadística i de la Direcció General de Cooperació Autònoma i Local, per la que es dicten instruccions tècniques als Ajuntaments sobre la gestió del Padró Municipal (BOE 02/05/2020)

Ajuntament de Barcelona

- [TITLE: Inscripción en el padrón de habitantes del Ayuntamiento de Barcelona | Nueva ciudadanía](#)
- [Presentació del PowerPoint \(amb.cat\)](#)

Ajuntament de Rubí

- [Ajuntament de Rubí - Seu Electrònica \(rubi.cat\)](#)
- <https://www.rubi.cat/ca/actualitat/noticies/el-circuit-d2019empadronament-de-rubi-desperta-l2019interes-d2019altres-municipis>

Fòrum de Síndics i Síndiques, Defensors i Defensores Locals de Catalunya

- https://bit.ly/FSD_GuiaEmpadronament2
- https://bit.ly/FSD_Empadronament_Resum